

Zagadnieniem, które coraz częściej budzi zainteresowanie społeczeństw na całym świecie jest kwestia ilości i zakresu gromadzenia danych na temat poszczególnych jednostek przez firmy oferujące usługi internetowe jak Facebook czy Google. Zjawisko gromadzenia danych na temat ludności nie jest jednak zupełnie nowe. Już w epoce nowożytnej pojawiają się pierwsze zbiory danych na temat ludzi. W pierwszej kolejności gromadzenie to rozpoczął kościół katolicki, który prowadził księgi metrykalne chrztów, małżeństw, bierzmowanych oraz rejestry dusz. Zjawisko gromadzenia danych nasiliło się na ziemiach polskich jednak dopiero w XIX w. kiedy państwa zaborcze zaczęły prowadzić rejestry publiczne, stanowiące jednocześnie dowody prawne. Szczególnie zorganizowaną formę rejestracja publiczna przybrała na terenie Królestwa Pruskiego, gdzie nastąpiło oddzielenie państwa od kościoła.

Rejestry te wprowadzone na terenie ziem zaboru pruskiego, zostały następnie przejęte przez Państwo Polskie odrodzone po I wojnie światowej. Na tej drodze zostały one następnie zaimplementowane w strukturach administracyjnych PRL, a finalnie stały się częścią obecnej rzeczywistości. Obecnie rejestry publiczne stanowią zresztą ogromną grupę zbiorów danych. Choć od 2010 r. nie prowadzi się już rejestru rejestrów publicznych, to wykaz z tego roku liczył aż 2418 stron zawierając jednocześnie wielokrotnie więcej wpisów. Świadczy to o tym, jak ogromna jest skala informacji gromadzonych przez państwo, a jednocześnie niewielka wiedza na temat prowadzenia i pochodzenia samych rejestrów.

Celem projektu jest odtworzenie systemu rejestrów publicznych prowadzonych na terenie Królestwa Pruskiego oraz przebadanie i opisanie poszczególnych jego elementów oraz występujących pomiędzy nimi sprzężeń. System ten zostanie przebadany także pod kątem jego sprawności oraz metod działania jako podsystemu systemu wyższego rzędu jakim jest organizm państwowy. Uzyskane wyniki zostaną następnie odniesione do modelu rozwoju rejestrów publicznych w Polsce w XX i XXI w. Na tej podstawie wykazane zostanie w jaki sposób oraz w jakim zakresie rejestry pruskie stały się podwaliną oraz wzorem dla systemu rejestrów publicznych działającego współcześnie.

Aby zrealizować zaproponowane badania, przeprowadzona zostanie kwerenda w archiwach polskich i zagranicznych. Uzyskane wyniki przyczynią się natomiast do sprawniejszego realizowania zadań przez archiwa, które gromadzą i przechowują rejestry publiczne jak również do sprawniejszego udostępniania zasobu dzięki wskazaniu kontekstu i powiązań pomiędzy rejestrami. Zwiększy się także zakres wiedzy na temat historii ustroju państwa Hohenzollernów oraz wpływu administracji państwowej na procesy społeczne zachodzące w XIX w., a także stosowanych w tym celu narzędzi.